

СВОБОДА СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ СПРАВИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 257. Джерзі Сіті, Н. Дж., вікторок, 3-го листопада 1936. — VOL. XLIV. No. 257. Jersey City, N. J., Tuesday, November 3, 1936. THREE CENTS

КІНЦЕВІ ВИСТУПИ КАНДИДАТІВ

НЮ ЙОРК. — Президент Рузвельт закінчив свою активну виборчу кампанію в суботу вечором промовою на вічу в Медисон Сквер Гардені, котрого сально виповнили слухачі числом до 20,000.

Він висказав певність, що вибори покінчаться його перемогою. Він казав, що на публічному вічу вже промовляти не буде, а буде говорити лише радіом з приватного дому в Гайд Парку. В своїй вічевої промові він закидав своїм республіканським противникам, що вони є політичними речниками „зорганізованого гроша” та „жадоби влади”. Він закидав їм перекручування статистики та казав, що вони не оглядаються на моральні засади. Він запевняв, що на випадок вибору не кине своїх реформ, але буде їх переводити далі. Він хоче прикласти своєї енергії до ушасливлення Америки.

Зібрані на вічу люди влаштували йому велику овацію.

СТ. ЛУИС. — Губернатор Ландон, республіканський кандидат на уряд президента Злучених Держав, закінчив свою позамісцеву виборчу кампанію промовою на вічу в Муніципальній Авдиторії в цьому місті. На віче зібралось коло 15,000 осіб. Багато стояли під салею.

Ландон іще раз атакував „новий розділ”. Він закидував, що Рузвельт не розв'язав питання безробіття, бо тепер є 11 мільонів безробітних, і обіцявав, що він, ставши президентом, постарается передовсім про покінчення безробіття. Він казав, що промислові й бізнесові умовини в краю не поправляються, як кажуть прихильники Рузвельта. Якщо яка поправа в краю наступила, то її треба приписати найвищому судові Злучених Держав, а не адміністрації.

СОЦІАЛІСТ КРИТИКУЄ ПОЛІТИКУ РОБІТНИЧИХ ЮНІЙ.

НЮ ЙОРК. — Норман Томас, соціалістичний кандидат на уряд президента Злучених Держав, критикував на виборчій вічу в неділю, влаштованій тут партією в Медисон Сквер Гардені, політику робітничих юній, головно піддержування ними кандидатури Рузвельта. Він говорив, що робітничі юнії як з групи Виліама Гріна так і з групи Джана Луиса піддержують кандидатуру Рузвельта, але за свою піддержку не домагаються від Рузвельта ніяких зобов'язань. Через те, каже Томас, при виборах виграє Демократична Партія, але не робітничі.

Він домагався, щоб робітничі для протесту віддали голоси на нього.

О. КОКЛИН СТРАШИТЬ РОБІТНИКІВ БЕЗРОБІТТЯМ.

НЮАРК (Н. Дж.). — Радіовий проповідник, о. Чарлз Коклін, промовляв тут на вічу, котре влаштував Краєвий Союз Суспільної Справедливості, а на котре зявилося коло 8,000 слухачів, і, критикуючи гостро президента Рузвельта, промовляв, що на випадок вибору Рузвельта в краю буде 20 мільонів безробітних. О. Коклін казав, що законодавство Рузвельта прямує до того, щоб добути йому таку владу, яку має Сталін, Мусоліні й Гітлер.

Проповідник питався, чи зібрані хочуть, щоб Краєвий Союз Суспільної Справедливості дав їм свою роботу, і зібрані прихильники Союзу заявили за те. Це вважають за відповідь о. Кокліна на заходи церковної влади обмежити радіові промови о. Кокліна. Дітройтський єпископ о. Галагер, що досі все боронив о. Кокліна, заявив саме, що по виборах він уже не дозволить ніякому священникові своєї дієцезії брати активну участь у політиці.

СТРАЙК МОРЯКІВ ПЕРЕКИНУВСЯ НА СХІДНЕ ПОБЕРЕЖЖЯ.

НЮ ЙОРК. — Страйк морської служби спаралізував увесь корабельний рух на побережжі Тихого й Атлантийського океану. Через цей страйк перервали плавбу разом 77 американських кораблів. Майже весь транспортний рух у портах Ню Йорк, Бостон, Болтимор і Філадельфія зірваний.

Страйк ведеться спокійно. З огляду на велику вагу страйку для міжнародної торгівлі федеральний уряд думає вмшатися в страйк.

Замітно, що комітет страйкарів не захотів давати вістки про страйк тим репортерам, що не належать до юній газетних робітників.

О. КОКЛИН ЗНОВ ВІДКЛИКАЄ.

НЮ ЙОРК. — У своїй радіовій промові на станції „Доблю-Ов-Ар”, виголошеній у суботу вечором, о. Коклін відкликав звиска, кинені проти президента Рузвельта в своїй промові, виголошеній недавно в Клівленді, коли о. Коклін називав Рузвельта „скебівським президентом”.

СОЮЗОВЦІ! ПИТАЙТЕ ТИХ, ЩО КАЖУТЬ, ЩО ВОНИ ЖУРЯТЬСЯ УКРАЇНСЬКОЮ БУДУЧІНОЮ В АМЕРИЦІ, ЧИ ВОНИ Є В У. Н. СОЮЗІ. ВЖЕ 42 РОКИ У. Н. СОЮЗ БУДУЄ АМЕРИКАНСЬКУ УКРАЇНУ. І ДОКЛАДАЄ ВСІХ ЗУСИЛЬ, ЩОБ ЇЇ ВДЕРЖАТИ ЗОРГАНІЗОВАНОЮ, СИЛЬНОЮ І ПАТРІОТИЧНОЮ В БУДУЧОСТІ. І ЧИ МОЖНА ВВАЖАТИ СЕБЕ СВИДОМИМ УКРАЇНЦЕМ ЧИ СВИДОМОЮ УКРАЇНКОЮ І НЕ БУТИ В СОЮЗІ, СЕБТО РАЗОМ З ТИМИ, ЩО ЗАВЖДИ ВИСОКО ДЕРЖАЛИ ПРАПОР УКРАЇНСТВА В АМЕРИЦІ? ЧИ МОЖНА КАЗАТИ, ЩО МИ ДБАСМО ЗА НАШУ БУДУЧІСТЬ В АМЕРИЦІ, А РАЗОМ З ТИМ НЕ ДАВАТИ НАШОЇ БУДУЧОСТІ, СЕБТО НАШИХ ДІТЕЙ, ПІД ОПІКУ У. Н. СОЮЗУ?

СОЮЗОВЦІ! МАЙТЕ ВІДВАГУ ПОСТАВИТИ ЦІ ПИТАННЯ В ВІЧІ КОЖНОМУ ЧИ КОЖНІЙ, ЩО НЕ Є В У. Н. СОЮЗІ, НІ НЕ МАЮТЬ У НЬОМУ СВОЇХ ДІТЕЙ, А ЗВУТЬ СЕБЕ СВИДОМИМИ І ПАТРІОТИЧНИМИ УКРАЇНЦЯМИ. ПРИТЯГАЙТЕ ТХ УСІХ ДО НАШОЇ ГРОМАДИ, А ЗРОБИТЕ ТИМ ЧЕСНЕ І ДОБРЕ ТА ПАТРІОТИЧНЕ ДІЛО.

КАМΠΑНИЯ ПРОТИ ПІДКЛАДАННЯ БОМБ У ТЕАТРАХ.

Минулого тижня в кількох ньюйорських театрах підложено воячі бомби. В п'ятницю поліція зробила ревізію в відділі ч. 306 уні операторів фільмових театрів, що належать до Американської Федерації Праці, та арештувала 37 осіб для допиту в справі цих бомб. Поліція відкомандувала відділ 150 детективів для стереження фільмових театрів перед повторенням нападу.

АНАЛФАБЕТИ МІЖ КАНДИДАТАМИ НА МІСЬКИХ РАДНИХ.

В головній виборчій комісії в Лодзі відбувся іспит 15 кандидатів на радних, які по думці виборчої ординації мусять уміти внятно читати і писати по польськи та знати приписи самоуправного закону. Зпоміж 15 викликаних 4 не згодилися і їх зчеркнути з лист кандидатів. Інші, числом 7, заявили, що не вміють писати, ані читати. Іспит здали тільки 4. Засідання головної виборчої комісії вирішить справу лист кандидатів.

АЗІЙСЬКЕ ПОНЯТТЯ КРАСИ.

В деяких краях Азії, особливо в Сіамі, є дивний культ краси. Дуже довгі нігті вважались там ознакою найвищої елегантності. Достойники носять нігті кільканадцять сантиметрів довгі. Особливо гарні там нігті в ріжних видах. Так напр. вважають дуже гарною даму, що має нігті великих пальців на руках вигнуті назовні й скручені як коркотяги. Крім того такі нігті фарбують згідно з красою однієї. Сіамські актори, що зображають особи з вищих клас, приправляють собі штучні нігті відповідної довжини і форми. Вже це каже, що особа, зображена цим робом, походить з високих клас і не потребує займатися ручною працею.

ДИВНА ПРИЧИНА САМОГУБСТВА.

В Отвоцьку кинулася до Висли 26-літня Я. Камінська. Її врятували. Виявилось, що причиною її самогубства було те, що вона згубила посвідку від клунків, які віддала на двірці до переховальні. Самогубство вважала вона тут єдиним виходом! По намаганому самогубстві Камінській видали клунків без посвідки.

ДАЮТЬ МЕДАЛІ ГЕРОЯМ.

Комісія Карнегієвської Геройської Фундації в Пітсбургу, Па., признала цього року медалі за героїство при рятуванні людей 33 особам. 6 з них осіб, „рятуючи чуже життя, втратили своє. Родинам цих людей признано пенсії на загальну суму \$2,640 на рік.

СЕНЗАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС СЕНЗАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС У ВІДНІ.

У Відні ведуть тепер процес проти жінки „Фабриканта”, І. Люнар і проти її мужа, Е. Люнара, обвинувачених за вчинення звичайного вбивства, повногомірно на 15-літній служниці, Анні „Августині”. Служницю знайшли неживою в мешканні прачедалиць, а секція її трупа виявила кілька поважних потовчень на її тілі. Слідство виявило, що І. Люнарова знущала над своєю служницею кілька місяців, тортуруючи її безупинно і систематично виголюючи. Так прим. Люнарова випаювала служницю залізом рани на язиці й прикладала до її тіла розпалений кокс, а рани обливала опісля ацетином.

БРИДЖ ПІДЧАС ПОХОРОНУ.

В одному містечку в Англії відбувався похорон. Коли самохід-караван з небіжчиком заїхав перед браму цвинтаря й коли з нього вивели домовину, зі самоходу, що їхав за караваном, не висів ніхто. Здивований цим пастор підійшов до самоходу й побачив, що в ньому сидять чотири дженгельмени, які найспокійніше грають у карти. Це були свояки померлого. Вони вирішували якраз, хто з них перебере спадщину по померлому й хто заплатить за похорон.

ЗА МЕЖУ.

Мешканці Заріччя під Сохачевом, Фр. Камінський і Вл. Міхалюк, спорили відважна за межю. Вкінці постановили вирішити спір поединком. В означеній годині оба, вбрані на чорно, стали на меті й на даний знак зачали стріляти. Міхалюк дістав кулю в бік, але не міг цього простити, добув ніж з кишені, підбіг до противника і вдарив його ножем у шию. Камінський стрів тепер у череву Міхалюка. Міхалюк згинув відразу, а Камінського перевезли в безнадійному стані до Сохачева.

ЧОЛОВІК НА ВЕРХАХ ГІМАЛАЙВ.

Комітет гімалайської експедиції в Мінхені (Німеччина) дістав відомість, що англійсько-американська високогірська експедиція здобула верх Намда Деві в Гімалаях (7,820 м.). Це найвищий гірський верх, що його зміг досі досягти чоловік. На згаданий верх зайшли люди вже в липні ц. р., але заки післянець експедиції зміг дійти до найближчої радіостанції, минули два місяці.

ПРОМОВА МУСОЛІНІЯ В МІЛЯНІ

МІЛЯН (Італія). — Минулої неділі Мусоліні виголосив у Міляні політичну промову, яку обговорює ціла світова преса. У цій промові Мусоліні зробив кілька докорів на адресу Англії і Франції, значущи зарозом, що Італія хотіла би з цими державами закріпити приязнь. Про недавно заключену приязнь з Німеччиною Мусоліні сказав, що вона зовсім не виключає подібних мирових пактів з іншими державами. Італія є за мир, говорив Мусоліні, але мир, опертий на силу, на зброю. Про Лігу Націй висказався дуже зневажливо й заявив, що вона скінчила свою роллю. Говорив теж про Угорщину та признавав, що їй заповідано „кривду, яку треба направити.”

В АНГЛІЇ ПОДІЛЕНІ ГОЛОСИ, ЩОДО ПРОМОВИ МУСОЛІНІЯ.

ЛОНДОН. — Англійська преса поділилася в опінії про промову Мусоліні в Міляні. „Дейлі Мейл”, часопис англійського пресового магната Ротерміра, радісно витає цю промову й каже, що вона причинить до зближення між Англією й Італією, подібно як прийшло до зближення між Німеччиною й Італією. Це зближення мусить конче наступити, говорить „Дейлі Мейл”, щоб рятувати європейську цивілізацію. Зате інші часописи, між ними „Таймс” і „Дейлі Телеграф”, поставилися критично до промови й питають Мусоліні, кого він мав на увазі, коли говорив, що хтось загрожує Італії на Середземному морі, бо Англія ніколи не загрозувала і не загрожує.

БЛОМ ЗНАЄ, ЩО ГОВОРИТЬ.

ПАРИЖ. — Французькі комуністи заатакували прем'єра Блома за те, що він активно не підпомагає еспанського лівого уряду. Ці атаки були такі гострі, що здавалося, що між Бломом і комуністами прийде до розриву. Однак у своїй промові до соціалістичної преси Блом висміяв ті атаки і сказав, що комуністи не відорвуться від „народного фронту”, а будуть піддержувати його беззастережно так, як піддержували на початку.

ПЕРЕГОНИ ПОНАД АТЛАНТИКОМ.

ПАРИЖ. — Французьке міністерство летництва приготує на другий рік у травні, в річницю перелету Ліндберга з Ню Йорку до Парижа, повітряні перегони понад Атлантику. У перегонах братимуть участь різні міжнародні летуни. Як нагороду призначені: перша 500,000 франків, друга 300,000, третя 200,000.

ТЕПЕРІШНІЙ РЕКОРД ПОНАД АТЛАНТИКОМ.

КРОЙДОН (Англія). — Цими днями англійськ Молізон перелетів на своїм літаку Анліантик з Нової Фулленді до Лондону. Цей перелет забрав йому 13 годин і 17 минут. Пересічна швидкість виносила 160 миль на годину. Такої швидкості понад океан іще ніхто не досягнув.

„ПАНСЬКІ ЖАРТИ”.

ВАРШАВА. — „Курер Варшавскі” подає таке: „На теренах громади Долек відбувалося полювання, в якому брали участь місцеві мисливці й запрошені. Через збіг обставин, замість звірини, вони натрапили в лісі на чигуна (равбішцера) Станіслава Михальського. Вони кинулися за ним, стріляючи в нього з дубельтів. Чигун утік за цілих сил, однак мисливці оточили його півколом, не перестаючи стріляти в нього. Варшавське полювання на чоловіка закінчилося трагічно. Михальський дістав стріли в плечі, в зад голови і в хребетний стовп. В тяжкому стані перевезено його до шпиталю в Скерневіцах. Поліція веде слідство в справі зібрання назвищ учасників цього варшавського полювання”.

„ТО ЦО ІННЕГО”.

КЕНІГСБЕРГ (Східні Пруси). — В столиці Литви, Ковні, відбувся зїзд польських студентів. На цьому зїзді польські студенти ухвалили через аклямацію таку резолюцію: „Польська академічна молодь у Литві є переконана, що польська людність у Литві становить нерозлучну частину цілого польського народу, якого членами є всі поляки на світі, без огляду на їх місце замешкання. В той спосіб трактована засада народньої єдності повинна бути дороговказом у всіх наших починах і суспільній роботі”.

ХВИЛЯ НОВИХ АРЕШТОВАНЬ У СОВЕТАХ.

ЛОНДОН. — До Лондону доносять з Японії, що на Далекому Сході, в Хабаровську, Владивостокі і Нікольську Усурійським, советська влада розпочала масові арештування серед осіб, підозрілих у „троцькізмі”. Арештованих начисляють до 7,500. Серед них є чолові більшовицькі достойники, як директор морського транспорту Борковський, директор комісаріату трестів Пискунов і багато інших. Арештування відбувалися також серед вояків, офіцерів, а навіть серед політичних комісарів.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 61-63 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. "Свобода": ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016.
4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПЕРЕДВИБОРЧА ШТУЧКА

Від якогось часу курсували чутки в краю, що перед самими виборами великі партії виступлять з якимось новими штучками, в яких виборцям не буде можливо зорієнтуватися, бо ці штучки припадуть занадто близько до виборів. Здавалося, що ці чутки спираліся тільки на фактах з попередніх президентських виборчих кампаній. Та тепер показується, що вони спираліся на справжні факти з цієї кампанії: видно, як це звичайно діється, таких річей, не зважаючи на найкращу волю, укрити не вдається.

У попередніх кампаніях Республіканська Партія дуже часто послуговувалась агітацією по великих фабриках, котрих власники звичайно належать до цієї партії, що, мовляв, ця фабрика буде закрита, хіба що республіканці виграють вибори. Або: як виграє Республіканська Партія, то фабрики знову підуть у рух. Або щось у тому роді. Уживати чогось подібного цього року було очевидно безнадійним, бо населення краю ще не так дуже давно мало республіканську адміністрацію й бачило, що фабрики за неї не пускалися в рух, але ставали.

Отже придумано іншу штучку. Дня 1-го січня 1937-го року підприємці й робітники мали би почати платити свої вкладки на забезпечення. Цього хопилися фабриканти на спілку з Республіканською Партією, щоб застрашити робітників. Придумали ріжні способи. Звичайно додають до коверти з робітничою заплатою певну острогоу. Така острогоа каже: «В січні 1937-го року нас примушує Рузвелтв закон про „новий розділ“ стягати з робітничої заплати 1 процент з вашої заплати та віддати це урядові. Остаточо це стинання може дійти аж до висоти 4%. Ці гроші ви може колись відстанете назад у будучині, але тільки тоді, як конгрес ухвалить на ту ціль відповідні гроші. Нині на це гарантії ніякої німа. Рішайтесь перед 3-тм листопадом, перед виборами, чи хочете пускатися на таке ризико?»

Президент Рузвелт уже підчеркував вартість цієї острогоги. Робітничові не кажеться, що йому обтягають на пенсію на старі роки. Йому не говориться, що фабрикант зо свого боку має додати до цього фонду певну суму. Йому не говориться, що обтягнення з заплати мають за 3 роки вноситися по 1% і аж у 1949-тм мають дійти до 3%. І йому не говориться, що за цей закон голосували в конгресі не лише демократи, але й республіканці.

Звісно, робітники можуть собі голосувати за Рузвелта, або, як хочуть, можуть собі голосувати за Ландона, але що вони не робили, їм треба зрозуміти наперед, де є сутне питання виборів, а де звичайна політична штучка, обрехована на застрашення тих, що не знають фактів.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИН“.

Передрук забороняється. — Авторські права встережені.

(44)

Повітря крає літак, що прямує над жолобецький ліс. Там гупонуло кілька вибухів, на котрі відповів дрібним цокотом скоростріль.

Маршові роти, що вилазили з лісу, лягли, мов кошена трава.

А літак все кружляє. Ось він над головою Матвія. Став чоловік, задер голову: — дивись, різун його ма', гармідер... — і не договорив. Щось неймовірно брязнуло в його вухах. Дикі дзвони дзвонили навкруги, пітьма з блискавками линула у порожнечу світу і вже не хотілось йому більше нічого. Клякнув до чорної лати землі, що вилізла з під снігу, руку праву відкинув від себе, на лівій дедала голова. Зпід рідкого волосся на чолі виступила червоної барви роса, збилась в струмок, стекла чолом, через перенісся, ліве око і покпала на землю.

— Тааатууу! Тааатууу! — Женеться і гукає Володько. Біжить через поле, грязюкою. Земля рветься за його чобітьятами і розлітається закарвашами навкруги. Він вже не чує ні літака, що все кружляє у блакиті, ні вибухів, зривів, ні криків, що несуться зпід

ліса. Здалека бачив він, що там, де йшов батько, порожньо. Чув вибух і серце його йокнуло таким різким боєм, якого ще не відчував ніколи. Тисячі тисяч вибухів шаленими рокетами згучали в його вухах, але всі вони не торкалися його нутра. Цей один тріпотував ним цілим. Затремтіли руки, ноги. В очах чорний дим вився дивовижними клубами...

— Тааатууу! Тааатууу! — Прибіг. — Таа!... — впав на батька. На руках, на ногах, на тілі купи грязюки. Дивно і страшно лежить голова. У горлі Володька засікся віддих і він не знає, що робити. Судорожно стискає батька, а коліна його вгзузали в землю.

— Тату, тату! — вирвалася нарешті з нього. — Ой, тату! Що з вами?!

Він знав, що з татом. Долоня його торкнулася чола і на ній лишилась одна пляма. Він швидко тернув об штани. Ой! — вирвалася з нього, ніби йому пекло. А батько непорушній...

Але переляк, окаменілість зміслив, від чого, здавалось Володькові, окаменіла також ціла природа навколо, одним

Д-р Кирило Трильовський.

ПРО ПОЛКОВНИКА ДМИТРА ВІТОВСЬКОГО

(З моїх споминів).

Дня 8. липня 1919 р. трапилося під Ратібором на Шляеську жаклива летунська катастрофа. Літак, на якому вертався з закордонної дипломатичної поїздки до Батьківщини полк. Дмитро Вітовський зі своїм адютантом пор. Чучманом, запалився й упав розторощений на землю. Звуглені останки обох героїв перевезено до Берліна і тут їх з належними почесностями похоронено.

До вибуху світової війни тип героя був у Галичині за часів австрійського панування майже незнаний. Зате багато наших молодців показалися справдішими героями підчас світової війни в рядах Українських Січових Стрільців. До них належав власне і Дмитро Вітовський, котрий уже чотири роки перед вибухом тої війни ділом показав, що в нього справдішня героїська вдача.

Син селянина з Медухи, пов. Станіславів (ур. в 1887 р.) був він вже підчас своїх школярських лів завзятим українським патріотом, а вступивши до університету у Львові, належав до тих, що ділом боролися за здобуття для українського народу в Австрії найвищої школи, власного українського університету.

В лютім 1911 р. засів він з цієї причини разом з більше як 100 своїми товаришами на лаві обвинувачених у львівським суді. Тоді і з рядом інших українських адвокатів належав до оборонців тої молоді. До моїх клієнтів належав тоді і Порайко з Устя коло Снятина, що пізніше, не маючи навіть першого правничого іспиту, зівстав на Україні під Советами міністром... судившиш. Та хоч як ішов він на руку московсько-большевицьким диктатором, то здається і цього було Москві замало і його теж поставлено „под стеньку“, чи заслаано на Соловки.

Я пізнав його яко молодого студента, котрого особиста амбіція просто розсаждала. І так він і перепер свій вибір на повітового січового отамана в січовій організації в Сня-

тині. Він одначе в дійсності нічого не робив на організаційнім полі, а коли прийшло до великого січового свята в Снятині, в літі 1912 р., то всю працю виконували снімі селяни і міщани снятинського повіту а він і пальця не приложив до тої роботи.

І Вітовський зівстав в Станіславові 1914 р. повітовим осадником, але заки зміг розвинути свою діяльність, дістав по саду в адвоката, покійного д-ра Е. Косевича в Коломиї. Цей одначе до місяця помер, а незадовго вже почалася і світова війна та організація українського легіону Січових Стрільців. Вітовський зараз з самого початку приїхав до Львова і взяв живу участь в організаційній роботі. Боева Управа іменовала його сотником, але австрійська військова влада робила йому великі труднощі в признанню офіцерської шаржі, бо він зівстав передтим мабуть таки в тім студентським процесі засуджений за якусь політичну провину, а це довело до втрати офіцерського ступня, який він був зискав в австрійській армії на підставі іспиту, зложеного в однорічній резервоїв офіцерській школі.

Дмитро Вітовський.

Дня 27. серпня 1914 р. вибухла у Львові велика паніка: „Рознеслися вісти, що москалі доходять уже до личаківського рогачки“. Вітовський тоді залярмував Українських

Січових Стрільців, що були закваторовані в Академічнім Домі, і всі вони стали зараз в рядяк, узброєні старими австрійськими крісами „вері длями“ на один стріл. Узброєння нашого легіону (як зрештою і польського) у старі вердлі, це був видіт австрійського розуму. Вердлі це були перші австрійські, ззаду набивані кріси, які впровадила Австрія до своєї армії з початку 70 рр. минулого століття. Взагалі та реформа була наслідком програної австрійцями битви під Кенігрецом в 1866 р. Тоді то побили їх прусаки головно в той спосіб, що вже мали кріси, набивані ззаду, коли австрійці мали ще кріси, набивані з переду при допомочі „лядштока“. Крім того ще і це немало причинилося до погрому австрійців, що їх військо було убране у цілком білі кабати, так, що такога жовніра видно було на пів милі. Очевидно, не згадуємо тут про стратегічні помилки австрійського генерального штабу.

Досить, що тоді, в четвер, 27. серпня 1914 р., коли вибухла в цілім місті величезна паніка, так, що над ним стояв шум немовби над розбухраним морем, Вітовський знайшовся, як то кажуть, „в дункті“. А тому, що це бракувало набой до вердлів, бо були замкнені в якійсь шопі, то він казав розбити двері та роздав набой між своїх стрільців. Сам він поспішив до корпусної команди, щоби там зголосити поготівля свого віддїлу. На жаль, прийняв його там не дотеперішній шеф штабу полковник Рімел, великий прихильник нашого легіону, але полк. граф. Лямезан, спольщений німець, син колишнього президента краевого суду у Відні. Він оженився з одною полькою, вдовцею, своєюкою бувшого намісника графа Пінінського, й не лише цілком сольшився, але став ще вшехполяком. Він був проклоном нашого легіону, бо власно наші „приятелі“, знаючи прихильність Рімеля до українців, постаралися, що Рімеля забрано, а на його місце дано Лямезана. Йому загально приписують і той сумний факт, що коли дня 3. вересня зібрався в Стрию 8,000 наших добровольців, військова влада лише 2,000 лишила при Українських Січових Стрільцях, а

решту розпустила домі, і то переважно в погті, обсаджени вже москалями. Є це однієї кий може випадок у всевітній історії, що влада держави розігнала добровольців, що зголосилися дбровільно для її оборони.

Одним словом, граф Лямезан з дуже kwasною міною прийняв доповідь Вітовського, але зате повідомив про неї старого полковника кавалерії Моліка, якого голова команда австро-угрської армії накінула була нашому легіонові на команданта. Він пішов за якийсь час туди, куди йому й належалося, то є до комісії побору коней.

Молік, повідомлений Лямезаном про поготівля, заряджене Вітовським, покликав до себе поручника Галушинського, що стояв покищо на чолі УСС-ів, та змив йому голову, висказуючись, що коли би іще раз щось подібне трапилося, то він поставить внесення на розігнання „цілої банди“, цебо українського легіону.

З цього видно, в яким світлі Лямезан представив Молікові енергійний і самозрозумілий поступок Вітовського.

На початку вересня 1914 р. відїшов він разом з іншими стрільцями на закарпатську Україну в цілі вишколювання добровольців, з котрих майже ніхто іще в військо не служив. А треба зазначити, що великий розум австрійської команди розпорядив, що до легіону можна приймати лише таких українців, котрі ще не обов'язані до служби військової, або

вагалі уже не є обов'язані до цієї служби. Виходило отже, що в легіоні могли служити лише діттаки або старці.

Хотий Вітовський мав багато праці при вишколенню наших УСС-ів, а потім брав і чинну участь в карпатських боях нашого легіону з москалями, то всеж таки знаходив ще досить часу для праці в цілі доповнення нашого легіону. І так з кінцем жовтня 1914 р. появилася він у Відні, а на скликаних для цієї справи зборах студентів січовиків виголосив палку промову, заохочуючи їх до вступлення в ряди українського легіону.

Також, коли в березні 1915 р. організувала була Боева Управа у Відні нову доповнюючу сотню УСС-ів, то Вітовський приїхав до Відня на свято її записряження. Відбулося воно дуже торжественно у великій салі віденського ратуша. Покійний вже мітрат о. д-р Жук, убраний у мітру, відслужив тоді Службу Божу, а Вітовський і я виголосили відповідні промови. Вітовський був тоді, як то казалося по німецьки, „ганц фельдмессіг адюстїрт“ (в комплетнім полевім однострою). Промова його була виголошена з правдивим поетичним полетом, так як і годилося для людини, що вже й передтим оголошувала свої вірші під псевдонімом Гнат Буряк.

По промовах записряжено добровольців, а свято закінчено австрійським і українським гимном. (Кінець буде).

„ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКІ ВІДНОСИНИ“

Під таким заголовком помістив „Манчестер Гардіен“ з дня 13. жовтня допис свого варшавського кореспондента про положення українців в Польщі, звертаючи голову у вагу на недавно проголошені резолюції Центрального Комітету УНДО. До статті додана мапка Польщі з українськими землями.

„Значучу відповідь на питання, чи поправилися польсько-українські відносини чи ні, — пише „М. Г.“ — дає важлива резолюція, прийнята недавно на конференції Центрального Комітету Українського Демократичного Об'єднання у Львові. По вислуханню звідомлення, проделаного п. В. Мудрим, головою парламентарної групи УНДО, заявив комітет, що українське порозуміння з польською владою, заключене минулого року, не принесло сподіваних результатів. Нормалізація польсько-українських відносин може тільки тоді дати користь для обох сторін, української меншини і польської держави, коли українцям признається всі ті права, які вони втратили в р. 1919. Тимчасом, хоч українська сторона виказала добру волю, нормалізація не мала сподіваних результатів. З українських жадань, поставлених перед польським соймом, — якого віцемаршалом є п. Мудрий, — узгляднено тільки зниключо малу частину.

„Резолюція викazuje далі велике невдоволення з причини аграрної реформи. Українці все жадали, щоби при поділах великої посілости в полудневій Польщі ділено землю поміж українців, а не роздавано її польським поселенцям, спровадженням з інших частей держави. Під тим оглядом положення є гірше ніж коли було. Резолюція йде так далеко, що звертається до всіх українців, головнож до селян, щоби вони боролися за „природне право українського селянина до землі“.

„Резолюція також складає вину зросту комуністичних настроїв серед українців на те, що порозуміння не принесло

майже жадних результатів. Українські провідники так залярмовані поширенням комунізму, що недавно появилася проти комунізму пересторога, видана головою Української Церкви у Львові. Резолюції закликають Українську Парламентарну Репрезентацію до „посилення боротьби“ за українські жадання і до вжиття у звязку з цим „відповідної тактики“ на парламентарній арені.

„В резолюції не кажеться виразно, які саме жадання ставлять тепер українці, по році закінчення порозуміння, але знаємо, що жадання включають заснування українського університету, допущення українців до державної служби, збільшення репрезентації в самоуправних інституціях та цілу низку інших концесій політичної та культурної натурі.

„Резолюція викликала велике невдоволення зі сторони польської преси. „Курер Поранни“ каже, що вона зладжена в тоні погрози. Він признає, що польсько-українське порозуміння ще не принесло жаданих результатів, — але „кожний початок важкий“. Шож торжастеся жадання землі, то „польська держава є повним сувереном своєї території і не може приймати українських жадань, поставлених в такий спосіб“.

„Можна сподіватися, що під патиском опінії краю українські провідники поведуть енергійну кампанію за добуття дефінітивних концесій від уряду. Вони напевно будуть настоювати свої домагання підчас надходячої парламентарної сесії“.

Допис подаємо без коментарів, хоч він не зовсім вірно представляє пбложення справи. — (Укбюро, Лондон).

— О так, каже лікар після того, як оглянув хорого — ваша недуга то дуже цікавий випадок, який збогатить медицину...

— Алеж пане докторе, прошу зважити, що я не такий багатий.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СПРАВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ

"Foreign Language Information Service" (відома під назвою "ФЛІС") помістила в 247-мім числі "Свободи", під заголовком "Вибір конгресу" помилкову інформацію. Тому, що багато наших людей, покликаючись на ті інформації, могли при виборі гоможианських паперів дати фальшиві відповіді, не від річи буде це справити. ФЛІС пише, що: "се на слугити як найвищий суд у справі обвинувачення високіх урядників, хоч палата послив має право переглядати всі оскарження за надуживання таких урядників. Навіть самого президента конгрес може обвинувачувати". А при кінці читаємо, що: "Згідно з конституцією, конгресмен мусить мати 35 років життя та бути сім років ситизеном, а сенатор щонайменше 30 років життя і десять літ ситизеном".

Зачнемо від кінця. Коли говоримо про конгресменів, то говоримо про тих людей, що мають право засідати в конгресі. Згідно з конституцією, конгрес складається зі сенату і палати послів (Representatives), коли отже говоримо про конгресменів, то говоримо про сенаторів і послів і не можемо сказати, що конгресмен мусить мати 35 років життя, бо після конституції посол має мати тільки 25 років життя і бути сім літ гоможианном, а сенатор мусить мати 30 років життя і бути 9 років ситизеном, а не десять.

Дальше, конгрес як такий не може обвинувачувати ані президента, ані нікого іншого, бо право обвинувачування і виготовлення акту обвинувачення проти президента, як і проти всіх інших конституційних урядників, прислугує виключно палаті послів, а сенат має виключне право розбирати таке обвинувачення, і то не як найвищий суд, бо суд має право розбирати справи і винних карати, а сенат не має права карати, а може тільки двома третинами голосів обвинуваченого виправдати або осудити (не засудити), що потягає за собою втрату уряду і нездібність бути більше публичним урядником Злучених Держав. Такий осуждений і усунений урядник може опісля бути обвинувачений, суджений і покараний властивими судами після права.

Коліб сенат був найвищим судом в таких справах, то обвинуваченого не можна було опісля потягнути до судової відповідальності, бо конституція в так званих "Bill of Rights" забороняє "double jeopardy", себто подвійне судження людини за ту саму провину.

Адв. В. Кузьма, Ньюарк, Н. Дж.

ПРОВАДЖЕНА РІЗДВЯНА ПРОГУЛЬКА ДО ЄВРОПИ.

І знов Гамбургско-Американська Лінія з Північній Німецькій Ллойд провадитиме різдвяну прогульку до Старого Краю. Цьогорічна прогулька відбудеться на Ллойдовій люксовій поспішній кораблі "БРЕМЕН", що відіждже з Нью Йорку 16. грудня.

Гарний звичай узлажування річних різдвних поїздок спеціально подобається тим, що ще мають живучих за границею своїх і приятелів. Трудно подібати щось шаленіше від родинних злук тих, що жили далеко від себе. Це одна з головних цілей різдвних прогулек, щоб дати людям нагоду до той домашньої і родинної радості.

Прогулька стає в підмоду також тим людям, котрі хочуть провести вільний час в місцях, що рійняються від спосібів звичайного. Небагато подорожних переїжджають океан у зимовий час. Подорож у грудні дає декілька нових і захопливих досвідів, яких не повинні втратити ті, що мають змогу мати їх. А, річ асна, головною радстю того, хто подорожує в грудні, буде нагода бачити, як українці святкують своє Різдво.

Цю прогульку поведе п. Артур Лобозі з нашого Ньюаркського бюро. Його довголітні досвіди в узлажуванні поїздок і його об'язкомлення з європейськими умовами будуть цінним надбутком для тих, що прилучаються до цієї спеціальної РІЗДВЯНОЇ ПРОГУЛЬКИ.

ЯК ОПРАВДАВ СЕБЕ ПЛАСТ

(В 25-ліття заснування Українського Пласту).

Пласт повстав зо жадоби перемогти чи підбити суперників краще озброєних у певні внутрішні цінності. Пласт зродився в людини чину, в думках воєня, якого одинокою девізою є — стояти на сторожі прав своєї країни, охороняти рацію існування своєї держави. Ідея заложення Пласту є ніщо інше, як вишукування методи для кращого виховання — виброєння будучих оборонців кращого завтра своєї багтьківщини.

Тому не дивно, що Пласт, як ніяка організація перед тим, блискавично обхоплював чимраз то ширші круги під своє володіння. До нас пластова ідея прийшла запізно. Хто знає, якби нині виглядала карта Європи, колиб ті модерні лицарі почали були ширити свої принципи серед нашого суспільства на десяток літ скорше.

Як у всіх інших націй, так і в нас прийняв собі Пласт питома наше національне обличчя. Бо чиж не подібні є пластуни до славних наших дружинників з тих часів, коли то, "слава за ними стояла"? Чиж ті розносили славу нашої землі на вістрах своїх мечів, що були "під трубами повиті, під шеломами деляні, кінцем копія годовані — луги їм були відомі, яруги їм знані і луки у них напружені, шаблі вигострені, і самі скачуть, як сірі вовки в полі, шукаючи собі чести, а князеві свому слави". Чиж не чути в тих словах всього сенсу пластування?

І так ми — перебравши зверхні форми сквітінгу Бейден-Повля, всеціло відчували зміст життя княжих дружинників, навязавши до безмежної туги за волею з часів Козаччини — створили свої легіони модерного лицарства під назвою Пласт. Тому не диво, що в часі світової заверухи українські пластуни відчували, куди їм стелиться путь. Це були перші пластуни, що з

їх гуртка вийшла ідея створення Січових Стрільців, а члени того гуртка, як І. Чмола, Р. Сущко, О. Степанівна, Сидорович, Семенюк, стають першими і найвизначнішими організаторами У. С. С.

Ще стріли не вмовкли, як на руїнах програної підноситься знову прапор, що кличе до дальшої боротьби. Це знов є перші пластуни, що гоять рани національного організму. Це вони зносять цеголкі, щоб вибудувати народний храм віри у свої сили. Це ті, — в широкіх кресанях — гартують себе, організують, впливають нам нову віру у краще завтра. Це їх видно на всіх шляхах, у спеку й бурю, завжди усміхнених. Тоді пластуни стають народним авангардом. Пластуни завжди пригадують народові ті часи, коли то "широко залунала слава, що нам воєскресла вже держава, що Україна встала з тюрм". Народжується нова ідея, ідея, що жене людей на барикади. І тоді в найбільшій розвитуку падає удар.

Ворог зрозумів, що наростає потужна сила, що зуміє змити ганьбу, нанесену нашій землі.

Але хіба є сила, щоб вирвати одним почерком пера те, що в грудях палає? Ні! Це

можна лише забрати разом з життям. І всі ті події, що наступили по розв'язанні, говорять за те, що Пласт виправдав себе. Тоді — скальні орли — пишуть дальшу героїчну сторінку нашої історії. То вони стають живими смолоскипами, що ошвічують правдиву путь до визволення. Бо лише правдиві пластуни можуть додержати принцип Бейден-Повля, що каже: "Ніколи не говори, що вмираєш, доки не вмереш".

ДЕСЯТИЙ ЗІЗД УКРАЇНСЬКОЇ СТРЕЛЬЦЬКОЇ ГРОМАДИ.

Десятий зізд Української Стрільцької Громади відбувся у Ньюарку, Н. Дж., в неділю, дня 18 жовтня ц. р. в присутності 26 відпоручників від Стрільцьких Гуртків ч. 1, 2 і 9.

Збори відкрив голова д-р Володимир Галан вшануванням пам'яті полеглих членів нашої армії. Після прийняття порядку нарад вибрано до провуду зізду т. Дмитра Галичина. Секретарював т. Юліян Баранюк. Двох стрільців з Нью Йорку, які після ухвали зізду, в минулому році провинились нарушенням статута Укр. Стр. Громади, вівзано опустити сально нарад і прийнято до відома їх вичеркнення з членства Укр. Стр. Громади.

Осуд ганебної тактики. Зізд "строго осудив, для українських стрільців непримир-

ну і ганебну тактику деяких невідповідальних одиниць, що називають себе стрільцями, а вносять безпідставні, організаційні й особисті спори перед американський суд, а крім цього заповнюють цими спорами ще й пресу, і тим вносять між громадянство роздор і хаос".

Звіти.

Звіти з діяльності за минулий рік здавали голова, секретар і скарбник Укр. Стр. Громади і голови Стрільцьких Гуртків ч. 1, 2 і 9. Після обширної дискусії уділено всім вотум довіря.

Військовий вишкіл.

Головною точкою нарад була дискусія над теперішнім станом військової науки у нас та над приміненням модерного військово-технічного знання в приготівці українських боєвих кадр. Сконстантовано факт, що найприкращішо перешкодою в перепровадженню одноцільних військово-вишкольних вправ є брак українського військового словника і підручника військової тактики. Стверджено, що наші військові учені вже мають приготовані такі підручники в рукописах, а бракує тільки фондів на видання їх друком.

Фонди на видання військового підручника.

Припоручено управі Української Стрільцької Громади приступити до негайної збір-

ки фондів на видання двох више згаданих підручників і зайнятися її виданням. Для примірного початку в тій справі наложено на управи Стрільцьких Гуртків обовязок виділити на ту ціль певні призначені суми.

Зізд Української Стрільцької Громади вівзав теж українській організації й українських громадян піддержати фінансово видання тих необхідних підручників. Фонди просять слати на адресу секретаря.

Вкладки.

Впродовж трьох місяців гуртки і члени мають врівняти свої вкладки і наложені суми на видання військових підручників.

Уряд на бїжучий рік.

Старий уряд вибрано наново через аклямацію.

Голова: д-р Володимир Галан, 1134 Atwood Road, Philadelphia, Pa.

Секретар: д-р Павло Дубас, 1430 Girard Ave., Philadelphia, Pa.

Заступника предсідника і контрольну комісію доповняється зі Стрільцького Гуртка ч. 1 в Філядельфі. В бїжучому році ними є: заступник предсідника, т. Григорій Грицишин; скарбник, т. Василь Каниця.

Товариське прийняття.

Після нарад гурток ч. 9 підготовив для учасників зізду і гостей (адв. Кузьма і ред. С. Шумейко) товариську перекуску, яку провудив тов. Ю. Баранюк. При промовах закінчено зізд відспіванням національного гимну.

Управа Української Стрільцької Громади.

Лїкар: — Добре, що приходите до мене з цією вашою недугою. Маю вже в нїй досвід.

Хорий: То добре складається. То пан доктор знають цю недугу? — Не лише знаю, а сам недужаю на цю недугу вже від двацять літ.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Відкрито студію українського класичного балету.

Відкриття такої студії, як вище згадано, це добра новина. Вже час нам, як ще не стати, то принаймні постаратись стати на той вищий шабель артистичної драбини, до якого давно вже додралались навіть і такі народи, що їм Бог не дав ні того замилювання до мистецтва, ані тої кебети, що дав нам.

Студію відкрив Дмитро Чутро. Він хоче зробити спробу створити український балет. Що громада наша, в найріжніших верствах своїх, розуміє, або бодай відчуває вагу цього, що п. Чутро піднявся доклати, показує та невимушена ширість, яка панувала серед цієї ріжноманітної публіки, яка зійшлася до льокалю студії в неділю, дня 25 жовтня, на відкриття. Були там відомі нам артисти і композитори, українські й чужі. Були нарешті й наші діти: гарні маленькі дівчатка в вишиваних сорочечках. Ті діти колись допоможуть розгорнути прапор України.

Поставивши "Мазепу", п. Чутро дав доказ, що "в нього є порох в порохівниці". Як на полі балету докаже він того, чого доказав на оперовім полі, то прорубає нашому мистецтву нові дороги. Перед Чутром вузол, та ще й як заплутаний! Чи потрафить його він розв'язати? В народних танках ми майстри, та як буде виглядати наш балет, того не в силі ще ніхто сказати. Та на всякий випадок треба побажати п. Чутрові успіхів і на тім полі.

— Чому ти не позікала, щоб позбутися такого нударя? — Я пробувала, та воно нічого не помогло, він став захоплюватися моїми зубами.

В НЕДІЛЮ, УКРАЇНСЬКИЙ АРТИСТИЧНИЙ ТЕАТР під дирекцією ДМИТРА ЧУТРА виставить ОПЕРУ П. Чайковського, в 3-ох актах

6-го ГРУДНЯ 1936 Р.

МАЗЕПА

В СКАРНЕГІ ХАЛІ, 7th AVENUE AND 57th STREET, NEW YORK, N. Y.

В ОПЕРІ виступають нові найліпші оперові співаки. Великий хор, балет, козаки. Гетьман Мазепа на білім коні. — Приходить всі та приводить з собою молодь, щоб заховала в пам'яті стремління великого гетьмана України.

БІЛЕТИ від 75 ц. до \$3.50 до набуття в Офіці Театру, 793 Broadway; Наш Базар, 151 Avenue A, та інших українських установах, а в день вистави при касі.

ЛЮБОВ І ЖІНКА В ПРИПОВІДКАХ РІЖНИХ НАРОДІВ

Любов це тема безчисленних приповідок і приказок. Стрічаємо між ними і корисні й некорисні для самої любови.

У Фінляндії кажуть: "Мід це заслуга бджіл, любов прикраса людської душі". В Росії: "Любов це перстеня, що не має кінця. В Німеччині: "Коліб любов зростала так, як зменшується, то чоловік і жінка зліби одно одне". Італійська приповідка з околиці Міляна: "Ліпше хай бе гарний мужчина, ніж щоб пестив брат!". Англіїці кажуть: "Дівчатам не бракує нічого, лише мужчин; колиж дівчина має мужчину, бракує їй усього".

Коли йде про подружжя, то стрічаємо тут неодну суперечність. Тяжко не раз жінці вийти за муж. Та, як каже італієць із околиць Венеції: "Нема в ятках м'яса, якого не схопив би пес або кіт"; з околиць Бергама: "Нема такого поганого горшка, для якого не знайшлася покришка".

Німець уважає подружжя загалом корисним. "Подружжя" це почесть, "чоловік без жінки, це голова без тіла", однаке москаль твердить, що "навіть добре подружжя, то покута", а італієць із околиці Венеції каже, що жінка дома, то як горіх під стопою".

Часто у приповідках поручається обережність при заклочуванні подружжя. Німець каже: "Не бери жінки, коли не можеш вижити трих". Китаець: "Чоловік і жінка це пахи на полі, пахи сидять разом у куші, однаке рано розходяться". Французька приповідка каже: "У доброму подружжі чоловік мусить бути глухий, а жінка сліпа". Серб каже, що "легко оженившись однаке тяжко позбутися жінки", бо "жінка це не скрипка, яку, коли заграєш на ній, можеш повисити на стіні" (московська). Вкінці англієць твердить, що "добре оженившись пізно, або ніколи".

Яка повинна бути жінка? Араб каже: "Хто хоче краси, хай продасть хату", а зрештою згаси світло, кожна жінка буде однакова" (німецька). Італієць каже, що "молода коза лиже сіль, а стара зі сль разом із мішком", навпаки твердить німка, що старий чоловік такий приємний для молодой жінки, як блоха в усі".

Вдови треба оминати. "У вдови хліб готовий,

та не для кожного він здоровий!" (чеська), а жид перестерігає: "Не вари в горшку, в якому варив хтось інший".

Приповідки твердять, що подружжя треба заклочувати в молодому віці: "Молоде подружжя, довге кохання" (німецька); "Свіже дерево дає добрий огонь" (англійська); "З двацятим роком дівча, з трицятим гарна жінка, з сороковим поставна постать, із пятьдесятим дурна стара" (італійська з околиць Венеції).

Само подружжя потребує дбайливої внутрішньої опіки. "Звук металю приводить жінку до упадку" (італійська і льомбардська). "Золото переходить пробу в вогні, жінка в золоті" (тосканська); "Коня хвали шойно по місяцеві, жінку по рокові" (чеська). "Коли чеснота йде танцювати, то танцює на скляних ногах" (німецька). — "Втрачена честь не вертається" (німецька). "Жінка без стыду, то як потравка без соли" (арабська).

Що подружжя впливає на зміну характеру чоловіка й жінки, легко запримітити: "Хто оженився, той зміниться", кажут москалі. Еспанець означає зміну в мужчині так: "Нежонатий — пан, заречений — лев, жонатий — осел!" однаке й жінки не щадять: "Як дівчина — лепська, як жінка не варта буряка" (італійська з околиць Бергама). "Коли дівчина хоче вийти за муж, має один язык, а сім рук; місяць по шлюбі вже лиш одну руку, а сім язиків" (із околиць Венеції).

Добра жінка, це самособою ідеал чоловіка. "Добра жінка, це вінець чоловіка" (англійська). "На добру жінку нема ціни" (італійська). "Добра жінка вказує чоловікові дорогу" (литовська). "Добрий кін не кульгає ніколи, добра жінка не свартиться" (англійська). "Жінка добра тоді, коли слухає чоловіка" (жидівська). "Жінка повинна відзначатися чотирма прикметами: чесноті, мови, постаті та праці" (китайська). Та чи часто стрічаємо такі ідеали? "Є лише одна добра жінка в краю, а кожний чоловік думає, що то його" англійська). "Були три добрі жінки: одна втекла зо світа, друга втопилася, а третьої ще шукаємо" (німецька). Данець каже про лиху жінку так: "Дим, цибуля і лиха жінка витискають із очей сльози".

Чи перша чи друга жінка ліпша, про те ріжно кажуть приповідки: "Коли перше подружжя розійшлося, то вже по обіді" (жидівська). "На першій жінці трагиться, на другій зискується" (італійська з околиць Бергамо). Перша жінка мігла, друга пани" (еспанська).

Жінка як мати зображена в приповідках майже все оптимістично. Індійці кажуть: "Любов матери, це найбільше добро. Подібні є європейські приповідки. "Хто каже: більше як мати, помиляється (з околиць Венеції). "Привязання матери все нове" (німецька). "Добра мати не каже: чи хочеш, лише дає" (англійська). "Материнська рука м'ягка навіть тоді, як бе" (чеська, лотиська).

Вкінці годиться подати для прикладу й українські приповідки: Ой так сіють мак, на долині просо, залицявся в ходаках, оженився босо.

Не мав лиха тай оженився. Чорт сім пар ходаків сходов, заки їх обое до купи звів.

Віддалася за лиху долю. Кобим ся оженив, дав бим вола; кобим ся розженив, дав бим і два.

Не скакаліб дівки дрібно, якби їм це не потрібно.

В затинку стане за дівку. У нашої Катерини весілля й хрестини. Дівоча краса, як маева роса.

До Дмитра дівка хитра, а після Михайла хоч за попихайла.

Чорнобрива, як рижє теля. Хоч за старця, аби не остаться.

Покрів моя, Покровонько, покрий мою головоньку, хоч ганчіркою, аби я була жінкою.

Не в тім хороша, що чорнобрива, а в тім, що діло робить.

Свасі перша чарка й перша палка. Жінка не черевик — з ноги не скинеш.

Замуж іти не дощеве годину не престояті. Яку йому кару дати? Оженив — буде знати! Не страшно женитись, а страшно журитись.

Жінка лозинка: куди хочеш похилиш. Чоловік винен, що жінка ледащо. Перша жінка від Бога, друга від людей, а третя від чорта.

Нема кому ні обіпрати, ні облатати: треба женитись.

"Оце пекла, бодай катівських рук не втекла!"

"Та зить, дурний, то жінка!" "ну, нічого, як захолоне, то добре буде!"

У нас така приповідка: де парубок, там і дівка.

Нема в світі правди — тільки рідна мати.

Нема в світі цвіту двітшого над маківочки, немаж і роду ріднішого від матіночки.

Жінка для світу, теща для привіту, матінка рідна лучше всього світу.

Нема тих яток, де продають рідних маток.

ВІДОЗВА
до односельчан села Карова, пов. Рава Руська.

На днях наші до Америки на руки нашого громадянина зі села Карова, пов. Рава Руська, днст, у яким пишуть ось що:

„Дорогі земляки! Можемо Вам написати, що ця праця в наших селі, як і в цілїм повіті та в цілій Галичині поступає вперед. Нарід освідомляється.

В наших селі ще багато завдань і намірів до здійснення. В Народнім Домі одна велика галя ще не викінчена, а вже хочуть її розширювати, бо показала замала. На весну хочемо прибудувати до неї яких п'ять метрів. Ми задумали зі сцени і салі зробити одну велику салю, а прибудувати сцену. На це ми поволі збираємо гроші.

„Цього року читальня влаштувала свято обжинків. Хлопці і дівчата по скінченню жнив ходили від хати до хати з хором і музикою та співали відповідні пісні. Кожний господар дарував від 3 до 15 снопів, так, що одного дня назбирили 15 кіп пшениці, вартости 250 злотих.

„Цього року був також в Карові дитячий садок. Ходило до нього 24 дітей. Дітей учила учителька панна Ірина Козак. Діти бавилися разом цілими днями ціле літо, іли спільні обіди при великому столі в саді коло Народнього Дому. Ці маленькі діти, у віці від 4 до 7 літ, влаштували дня 23 серпня власними силами представлення. Усім дуже подобалося це представлення. По нім родичі засіли до великого столу, а діти до малого, й мали чай з перекускою. Того дня усі діти були зняті на фотографії, яку вам пересилаємо.

„Гром. Омелян Сайчук Барбара хоче спровадити до Карова сестри-законниці. На ту ціль він подарував город, побудував дім і запросив інших громадян до помочи цьому ділу, бо сам не має стільки грошей, щоб викінчити дім. Треба до цього ще яких 500 зл., щоб

викінчити цей дім. Шукаємо людей доброї волі, щоб були ласкаві допомогти нам, чим хто може. Бо добре то діло такі сестри. Коли вони є в селі, то є кому про церкву подбати та дітей виховати і взагалі освідомлювати нарід”.

До цього листа додаю, що ми з Америки впродовж 10 років збирали датки на цілі нашого села. Зібрано й вислано на наше село \$682. А тепер просимо усіх наших односельчан про дальшу поміч на цю корисну для нашого села працю, а в тім і для нашого народу. Жертви просимо слати на адресу:

Nicholas Pikula,
745 Newark ave.,
Jersey City, N. J.

BARGAINS FROM OUR BOOKSHOP

Would you pay a penny for a song? How many Ukrainian songs do you know?

Does your club like to get together and sing folk songs?

Do you sing, play the piano or violin?

Then purchase a copy of the attractively bound book

201 UKRAINIAN FOLK SONGS FOR \$2.00

(a penny for each song)

It contains the most popular Ukrainian melodies, with Ukrainian and English titles, music, words and verses. Order today from the Svoboda Bookshop, 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

P. S. If you already have a copy, consider giving this book as a gift to some lover of Ukrainian music.

— Скажи, Петре, коли властиво маєш ти пообідний відпочинок?

— Та після того, як ми пообідаємо... вона звичайно спить годиночку.

— Хто спить?

— Та моя жінка.

— Алеж я питаюся тебе, коли ти спиш?

— Алеж ти тяжкий до думання — як вона спить, то я маю спокій.

ЧИ У ВАШІ УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ Є ТАКІ ШКІЛЬНІ КНИЖКИ?

ЯК НЕМА, ТО ЗАМОВТЕ НА НАСТУПНИЙ ШКІЛЬНИЙ РІК У КНИГАРНІ „СВОБОДИ”.

ПЕРША КНИЖЕЧКА (Буквар) М. Матвійчука 40 ц.
(Маємо лише нове видання першої читанки М. Матвійчука з 1935 року).

ДРУГА КНИЖЕЧКА (читанка для II класу) М. Матвійчука 45 ц.

ТРЕТЯ КНИЖЕЧКА (читанка для III класу) М. Матвійчука 60 ц.

ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА (читанка для IV класу) М. Матвійчука 75 ц.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ для дітей у чотирох частях з дуже гарними ілюстраціями М. Фартуха: КИЇВСЬКЕ КНЯЗІВСТВО; ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНЬСЬКА ДЕРЖАВА; КОЗАЧЧИНА; УКРАЇНА В НЕВОЛІ. Це надзвичайно добре видання для вжитку в школах і для дітей. Кожна книжка коштує 20 центів. Ціна за всі чотири книжечки разом 75 ц.

КОРОТКА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крип'якевича 50 ц.

МАЛА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крип'якевича 15 ц.

ПОЧАТКОВА ГЕОГРАФІЯ з багатьма малюнками і картою, С. Рудницького 75 ц.

МАЛІЙ КАТЕХИЗМ християнсько-католицької релігії, уложив о. І. Рудович 85 ц.

БІБЛІЙНА ІСТОРІЯ старого і нового завіта, о. д-ра Я. Левинського 85 ц.

БІБЛІЙНІ ОБРАЗКИ. Перші початки науки релігії, о. С. Біленького 85 ц.

ХРИСТІАНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРИ в біблійних оповіданнях, о. С. Біленького 50 ц.

РУХОВІ ЗАБАВИ. Декоративні ігри 20 ц.

РЕСЕЛА БАНДУРА, співачинчик з нотами 20 ц.

МАЛІЙ БАНДУРИСТ, збірка пісень для дітей, видання „Світ Дитини” 25 ц.

СЕРЕДІЧНИЙ ВІНОЧОК. Названка святкових бажань для українських дітей: На іменини або уродини матері, батька, дідуся, бабусі, тети, сестри, брата, вчителі, приятелі, товаришки. Також новорічні, великодні і різдвяні побажання. Писемні привітати на Святку Матері і декламативні 35 ц.

МАЛІЙ ДЕКЛАМАТОР, збірка віршів до декламативних на всій національній й шкільній святі та обході. Підібрав і впорядкував М. Таранюк. Видання „Світ Дитини” 25 ц.

МЕТОДИКА прависписних і словесних вправ з додатками: диктати, зразки говірок, спис висловів. Практичний підручник для вчителів і кандидатів учительського знання. Д-ра К. Кисілевського. Ціна 65 ц.

МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до навчання перших початків українського письма, М. Матвійчука. Ціна 75 ц.

„СВОБОДА”

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

НОВІ КНИЖКИ З КРАЮ

- Д-р Шухевич Степан: ГРІХИ ТО СМІХ. Военні оповідання \$ 85
- Полінич, Б.: КІМНАТА З ОДНИМ ВХОДОМ, сензаційна повість 40
- Полінич, Б.: ТОВАРИШІ УСМІХУ, сензаційна повість 50
- Мродовець, Д.: ГАРДАМАКИ, в двох томах 1.00
- Тоголь, М.: СТРАШНА ПОМСТА та інші оповідання з передмовою М. Голубця 50
- Радич, В.: МАКСИМ ЗАЛИЗНЯК, в двох томах 1.00
- Чайковський, Андрій: ЗА НАЖИВОЮ. Повість з галицького селянського життя 50
- Горішівський, П.: ПІД ПРАПОРІ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО 50
- Будзиновський, В.: ГРЕМИТЬ. Історична повість 50

„СВОБОДА”

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ЯК МИ ДОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄЮ.

НЬЮАРК, Н. ДЖ.

З забави на рідний край.

В суботу, дня 10 жовтня, ввечерю зібралася кількадесят українських родин з Ньюарку й околиці на несподівану забаву (surprise party), уладжену для панства Семена й Анни Присяжних з нагоди їх 15-літнього ювілею подружжого життя. Ініціаторками цієї забави були: Марія Настюк, Анна Настюк і Марія Сидорович. Іван Штогрин, власник „Перфект Лонд्री”, відступив даром простору ресторану салю в своїм заведенню, п. В. Настюк приготував смачну перекуску і обід, Марія Шкіра спекла великий коровай, а Анна Райча смачний торт. П. Вергун, власник крамниці з квітами, дарував квіти.

Тостмайстер, п. В. Сидорович, привітав ювілянтів і потім уділив голос всім присутнім гостям. Промовляв: І. Настюк, д-р Туліглович, Дідоха, Литвин, Гіба, Ол. Присяжний, Касків, Зелінський, Шумейко, Лисак, Марія Настюк, Ревюк, Слободян і інші. Бесідники підносили, що Семен Присяжний, є секретарем тов. Вільна Україна, від 152 У. Н. Союзу, в Ньюарку, що він бувши сичовий стрілець, що він є членом тов. Боян і знаний зі своїх виступів на сцені та з гарного тенорового голосу. Він засвідив мило витаний на всіх виступах і товариських забавах. Тому то на забаві крім родини зібралася поважне число громадян, урядники різних товариств, в котрих ювілянт бере участь. Кожний промовець згадував свої милі хвили, пережиті в товаристві ювілянтів.

На поклик В. Сидоровича і по заохоті Р. Слободяна присутні зложили суму \$40, які вислано чере Обеднання на Рідну Школу, Боеву акцію і інвалідів. На цю суму зложили: по \$2: Сидорович, Слободян, Штогрин, Ревюк, д-р Туліглович, Вергун, Шкіра і ювілянт С. Присяжний; по \$1: Райца, Дідоха, І. Настюк, Литвин, Касків, Бакун, Зелєпський, Стасюк, Лисак, Зелінський, Гладкий, Шумейко, Коляска, Баранюк, Вислоцький, Мазник, Овсяник, Гвязда, Фещук, Колбі, Гіба, Бардаль, Ол. Присяжний і В. Настюк.

При кінці забрав голос Семен Присяжний та зворушений до сліз широко дякував всім учасникам за несподіванку і пошану. Це додасть нам, говорив ювілянт, ще більше сили й охоти до праці для рідної справи.

P. C.

ТОНТОН, МАСС.

Збірка на „Дитячу Бібліотеку”.

На заклик редакції „Наш Лемко” у Львові, щоб збирати жертви на „Дитячу Бібліотеку” для маленьких дітей на Лемківщині, збрала підписана в Америці суму \$25. Зложили такі особи: по \$1: о. Касків, Анна Оліяр, М. Шура, Т. Якілка, п. Скрабонці, Н. Давискиба, Гродзиский, М. Мельник; по 50 центів: В. Хомкович, С. Сухецький, Г. Костецький, А. Давискиба, З. Рак, В. Рекрут, п. Кінаш, п. Стойко, Ю. Ходоровський, П. Бавковський, У. Витязь, В. Витязь; п. Бабійова 35 ц. С. Сорочко 30 ц.; по 25 ц.: п. Тітик, М. Бабій, С. Карпо, п. Костишин, М. Прус, п. Хоптовий, п. Колан, п. Рекрут, п. Буковський, п. Стахів, С. Тітик, І. Кузма, п. Мовчан, п. Семчук, Н. Житарук, А. Околіта, М. Ведал, А. Швець, п. Чолек, п. Волощук, Н. Дзюбанюк, п. Лшикович, К. Вишнівський, І. Волощук, п. Кудрик, п. Морозова, С. Войко, п. Бербеліцька, п. Пісюра, п. Шаранова, п. Стойкова; по 50 ц.: Н. Барна, К. Оліяр; І. Градник 20 ц. Гроші ці переслано до краю на призначену ціль. Спис жертв-давців був друкований у 19 числі „Наш Лемко”.

— Анна Оліяр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Ів. Франка, від. 334, повідомляє всіх своїх місцевих і позаміських членів, що місцеві збори відбудуться в неділю, 8-го листопада, в годині 12:30 по полудні, в У. Н. Домі на 2-й поверсі. Обов'язком кожного члена є прийти на збори і привітати своїм належністю, щоб ненароком не бути висунути. Шановні члени, ви знаєте дуже добре, що коли члени не приходять на збори, то не може бути ніякого поступу у відділі. Ану, покажимо всі як один, що ми можемо зробити для добра свого відділу. Просимо родичів, котрі мають діти що ще не є в У. Н. Союзі, щоб їх уписали на цих зборах. Приводить своїх знайомих і випишіть їх до Тов. і У. Н. Союзу. — С. Морозович, секр.-кас.

ШКАГО, ІЛІ. Повідомляємо, що місцеві збори Бр. Родж. Пресс. Богородичі, від. 259, відбудуться в неділю, 8 листопада, в годині 2-ї по полудні, в галі парохіальній, 4950 Савт Павліна вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо дуже важні справи до полагождення. — Андрій Фоца, секр.

— Я так закохався в тій Марійці, що вже напів збожеволів із кохання!

— Гм, то оженися з нею!

— Таж кажу тобі, що я лише напів збожеволів!

При почтовому віконці стоїть черга людей. Приходить іще один і пхається вперед. Люди в черзі звертають йому увагу:

— Пане, будьте такі добрі та станьте останній.

— Таж це неможливе.

— Чому?

— Бо останній там уже стоїть.

Учитель: — Буду вас, діти, по черзі викликати. Ті, що є в класі, хай відповідають „Є!”, а кого нема, хай відповідає „Нема!”

ДРІБНІ ГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ українця з трома тисячами доларів (\$3,000) за СПІЛЬНИКА до мого фабричного бізнесу. Продукт, вироблений у моїй фабриці, продає Bamberger Store в Ньюарку, а R. H. Macy & Co. і інші в Нью-Йорку. Голосіть вестором: 253-8 7 BELMON AVE., NEWARK, N. J.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12, ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

НЕПРИЯТЕЛЬ РЕВМАТИЗМУ.

Біль в руках, ногах, крижах, зморо в ногах, а поза шкоро як би мурвали ладні. Ті недуги уступають по ужиттю „SOFKOR”. Салік коштує \$4.00. Належитість вислати разом з замовленням на адресу:

CH. LOZINSKI, Dept. 5,
2325 N. Mulligan Ave., Chicago, Ill.

СТІННІ КАЛЕНДАРІ НА 1937 РІК.

Бид найгарнішої частини золоторого Києва, столиці всієї України, над Дніпром.

Величина календаря 15x20 в прекрасних фарбах, календарний великий 3x15. Всі свята зазначено червоно, кожний день подає імя святого, пости зазначені рибобою і на кожній картці є сподаги історичні. Цей календар буде прикрасою в кожній українській хаті.

Ціна одного календаря з пересилкою 25 ц., 5 за \$1.00, 12 за \$2.00, 25 за \$3.75, 50 за \$7.00, 100 за \$12.50. Маємо на складі багато інших календарів до вибору.

Агенти і скелєпарі хай пишуть по каталог до:

UKRAINIAN BAZAAR,
2248 Grayling Ave., Detroit, Mich.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОКЛІН, БРОКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel. Orchard 4-2565

ЦЕРКОВНО-НАРОДНІ СПІВАНІК

під нотами на три і чотири голоси, зібрав і уложив о. Віктор Матюк.

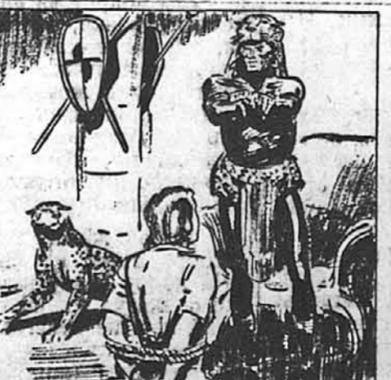
ЧАСТЬ I: Пісні перед і по наші і 24 пісень зі св. Літургії. ЧАСТЬ II: Тропарі і Кондаки Воскресні від 1 до 8 гласу; Прокімени Літургійні від 1 до 8 гласу; Пісні із Вечірні; Пісні з Утрні. ЧАСТЬ III: Пісні великого поста; на Великдень з воскресної Утрні; Пісні на Празники Господні; Богородичні; Святкі; Коляди.

Це є дуже практична книжка для дякоучителів. Друк нот є дуже чіткий. Ціна \$1.50.

Замовлення на С. О. D. не висилаємо. Пишіть до:

„СВОБОДА”
81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346
JERSEY CITY, N. J.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

Коли найвищий жрець злочинної організації леопардів побачив білу дівчину, він скоро зорієнтувався в ситуації і промовив торжественним голосом: „Направду, наші боги ласкаві для великого жерця Люлімі й послають у стіни його святині цю білу дівчину”. Дівчина не розуміла його слів. Та вони не були призначені для неї, тільки для присутніх чорних.

Люлімі був дуже хитрий чоловік. Це він організував цей кровожадний ланцюх людей-леопардів. Він придумав ритуал для своєї організації, як теж винайшов для неї божків. Він також віднайшов відповідних людей та скупив їх усіх залізною дисципліною. Цей чорний дикун на свої дікі африканські відносини був справді великим чоловіком.

Він поставив собі за завдання збудувати величезну імперію, якої основою булиб грабіж і злочин. До певної міри він уже був доконав свого. На тих широких диких просторах не було ні одного чорного, що дорівнював би його хитрості і розумові. Він мав лиш одного конкурента, та цей належа до білої раси.

Тарзан, побачивши, як чотири люди-леопарди затакували Оранда, кинувся в тій хвилі Орандові на поміч. Орандо був ранений у ногу, тому Тарзан сподівався малої підмоги від нього. Перша гадка, що йому блисла в голову, була, що він мусить сам один побороти всіх чотирьох чорних. У тяжких випадках він діставав надзвичайну силу.

(40)